

Fransız Akademisi'nin eski ve yeni üyesi

Kaan Egemen

Fransız Akademisi üyesi, felsefeci, antropolog ve etnolog; insanı dil, kültür ve eğitimin ürünü olarak gören, kişinin eylem ve yaratılarını ilkin sınıflayıp sonra onların nasıl birleştiği üzerinde duran yapısalcılığın Ferdinand de Saussure ile beraber en bilindik isimlerinden olan Claude Lévi-Strauss'un ölümüyle boşalan koltuğa seçilen **Amin Maalouf**, Akademi'ye 2011'deki kabulünün ardından 14 Haziran 2014'te yaptığı konuşmayla hem Lévi-Strauss'tan bahsetmiş hem de onun yıllarca üzerinde çalış-

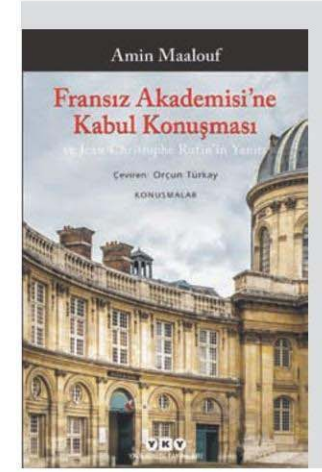
tığı kültüre ve bıraktığı mirasa dair önemli açıklamalar yapmıştı.

Maalouf'un, Fransız Akademisi'ne seçilmesinin esprisi, kendisinden önceki üye Lévi-Strauss gibi hakkında bilgi sahibi olduğu yerel kültürel öğeleri kitaplarında işlemesinde aranabilir. Maalouf, Asya ve Akdeniz'in, gerek söylenceleri gerek yazıya geçirilmiş hikâyelerinden parçalara çalışmalarında yer veren bir isim. Bu yönü, hem o kültürlerle hem de dünya edebiyatına katkısının bir göstergesi. Fransız Akademisi'ne kabul konuşmasında, bu anlamda kendisinininkine benzer ve hatta çok daha fazla kat-

kı sunan Lévi-Strauss'tan bahsetmesi, kurumun geleneğinin gereği olmasının ötesinde bir şey.

Maalouf, Lévi-Strauss'u anlatırken aslında onun araştırdığı Avrupa'dan ve Avrupa dışı uygarlıkların kültürel benzerliğinden söz ediyor; mitlerden, yasalardan, savaşlardan ve günümüz Avrupası'nı oluşturan kurallar silsilesinin tarihinden...

Maalouf'un bahsettiği Lévi-Strauss, kimi etnografların küçümsediği ve sadece bir araştırma nesnesi olarak gördüğü halklara, ailesinin ona yaptığına benzer biçimde saygıyla ve sevgiyle yaklaşıyor. Dolayısıyla mesleğinde ilerle-

FRANSIZ AKADEMİSİ'NE KABUL KONUŞMASI VE JEAN-CHRISTOPHE RUFIN'İN YANITI
Amin Maalouf
Çeviren: Orçun Turkey YKY, 2017

'Yastan yazınsal doğuşa'

Kitabın ikinci bölümünde ise Akademi'nin en genç üyesi Jean-Christophe Rufin, "hoş geldiniz" dediği Maalouf'u anlatıyor. Protokolün bozulduğu ama geleneğin sürdüğü bu karşılaşmada, "keşfe çıkan", "Batı'nın güçlü ve zayıf yanlarıyla tanışan Doğuluları" eserlerine taşıyan Maalouf'tan bahsederek Rufin, yazarın iki kültür arasındaki etkileşime kapı aralayışını övüyor.

Maalouf'un Lübnanlılığıyla lafa giren Rufin, yazarın hem ülkesinin sınırlarında dolanışının hem de o sınırları aşmasının; köklerinin, aynı zamanda onu dünya vatandaşı yapan bir özellik olduğunu altını çiziyor.

İç savaş yüzünden tarumar olan Lübnan'daki mutlu günlerini özlemle anıp içinde taşıyan Maalouf'a gönderme yapan Rufin, onun "yastan yazınsal doğuşa" geçtiğini söylüyor.

Rufin, bu belirlemesini Maalouf'un kitaplarıyla ne yapmaya çalıştığını anlatarak destekliyor: "Bütün kişiliğiniz, iki evren arasında bir köprü; bu iki evrene ilişkin herhangi bir yanısamaya kapılmıyorsunuz asla, gözünüzde hiçbir ötekenden üstün değil; her birinin işlediği suçlar da var kendi değerleri de. Sizin birleştirmek istediğiniz şey de bu değerler."

Flaubert'in "Alay edilen ve üyesi olunmaya çalışılan" diye nitelendiği Fransız Akademisi'nde yapılan konuşmalar sanatın, edebiyatın ve bilimin bir ülkede nasıl gelenekleştiğinin ve kurumlaştığının kanıtı. Maalouf, Rufin ve Jean D'Ormesson'un cümleleri, âdeta bir kültürel hatırlama ve hatırlatma. Aynı zamanda bilgi birikiminin, saygının ve tevazuun göstergesi.

mesi de Akademi'ye seçilmesi de Maalouf'a göre tesadüf değil.

Lévi-Strauss'un, Batı uygarlığının kendisini, diğer uygarlıklardan üstün görmesinin büyük acılar yarattığını söyleyişini ve "tüm uygarlıklar saygınlıkta eşittir" cümlesini hatırlatıyor yazar. Etnografi ve antropolojide, kolaylıkla Şarkiyatçılığa, pragmatizm ve indirgemeciliğe kayma olasılığı bulunurken Lévi-Strauss, zor olan yolu seçip tüm uygarlıkları anlamaya yöneliyor. Bugünlerde kültürler arasında yükseltilmeye çalışılan duvarları, mesleğe başladığı ilk günden itibaren reddeden "aydınlık bakışlı" Lévi-Strauss'u anlatmak; onun ölümsüzlüğünü vurgulamak Maalouf için bir mutluluk kaynağı.